

ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 Educational Resource Administration
Factors Affecting the Learning of Students in Inclusive Classrooms of Schools under the
Uttaradit Primary Educational Service Area Office 2

ณัฐพล วงษ์ยอด¹

อินทิรา มุงเมือง²

ดร.ภาณุมาศ หมอสินธ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และ 2) เสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าว ประชากรคือผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมในเขตอำเภอน้ำปาด จำนวน 211 คน จาก 14 โรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยมีกรอบการศึกษาครอบคลุมทรัพยากร 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรวัสดุ 3) ทรัพยากรทางการเงิน และ 4) ทรัพยากรเทคโนโลยี และข้อเสนอแนะปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ 5 ระดับ และผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยด้านทรัพยากรบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรเทคโนโลยี ส่วนด้านทรัพยากรทางการเงินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสามารถสังเคราะห์แนวทางการบริหารทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อนำไปใช้ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวม การศึกษาเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

²อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์พิเศษ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

³อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์พิเศษ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the level of factors in educational resource management affecting the learning of inclusive education students in schools under the Primary Education Service Area Office Uttaradit Region 2, and 2) propose guidelines for educational resource management affecting the learning of inclusive education students in the aforementioned schools. The population consisted of administrators, teachers, and educational personnel from schools implementing inclusive education in Nam Pat District, totaling 211 individuals from 14 schools. The sample group comprised 144 individuals, selected using Simple Random Sampling. The research instrument was a questionnaire with three parts: general information, factors of educational resource management affecting the learning of inclusive education students in schools under the Primary Education Service Area Office Uttaradit Region 2—covering four main resource dimensions: 1) human resources, 2) material resources, 3) financial resources, and 4) technological resources—and open-ended recommendation items. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, with mean score interpretation based on a 5-level criterion. The findings revealed that the level of factors in educational resource management affecting the learning of inclusive education students was at a high level overall. Human resources had the highest mean score, followed by material resources and technological resources, while financial resources were at a moderate level. Additionally, appropriate resource management guidelines were synthesized for schools under the Primary Education Service Area Office Uttaradit Region 2 to enhance the quality of inclusive education management.

Keywords : educational resource management learning of inclusive education students inclusive education Primary Education Service Area Office Uttaradit Region 2

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้วางรากฐานสำคัญในการประกันสิทธิการศึกษาภาคบังคับฟรีและมีคุณภาพให้แก่เด็กทุกคน โดยเฉพาะบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, มาตรา 54; พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, มาตรา 10) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 7 และ 18 ยืนยันสิทธิการรับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ผู้เรียนเหล่านี้ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, มาตรา 7, 18)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2561-2565) และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งเสริมแนวคิด การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ให้ผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและการพัฒนาอย่างรอบด้าน (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561; กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษายังคงเผชิญความท้าทายหลายประการ ทั้งการขาดแคลนครูและบุคลากรผู้ช่วย การจัดสรรงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของสถานศึกษา รวมถึงข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสนับสนุน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของ นักเรียนเรียนรวม ซึ่งมีความต้องการการสนับสนุนที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงมากกว่าผู้เรียนทั่วไป (UNESCO, 2020)

การศึกษาครอบคลุมทรัพยากร 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรวัสดุ 3) ทรัพยากรทางการเงิน และ 4) ทรัพยากรเทคโนโลยี จึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างเจตนารมณ์นโยบายระดับชาติกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านี้ อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปรับหลักสูตรและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการที่หลากหลาย และจัดหาการช่วยเหลือที่จำเป็นแก่นักเรียนเรียนรวมแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hallahan & Kauffman, 2012)

ในบริบทของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งมีสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมหลายแห่ง ต่างเผชิญกับสภาพข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2, 2567) การศึกษาปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวม ในพื้นที่นี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะนำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้ .

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนเรียนรวมและสถานศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
- 2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวม ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยมีกรอบการศึกษาครอบคลุมทรัพยากร 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรวัสดุ 3) ทรัพยากรทางการเงิน และ 4) ทรัพยากรเทคโนโลยี

2 ขอบเขตด้านประชากร

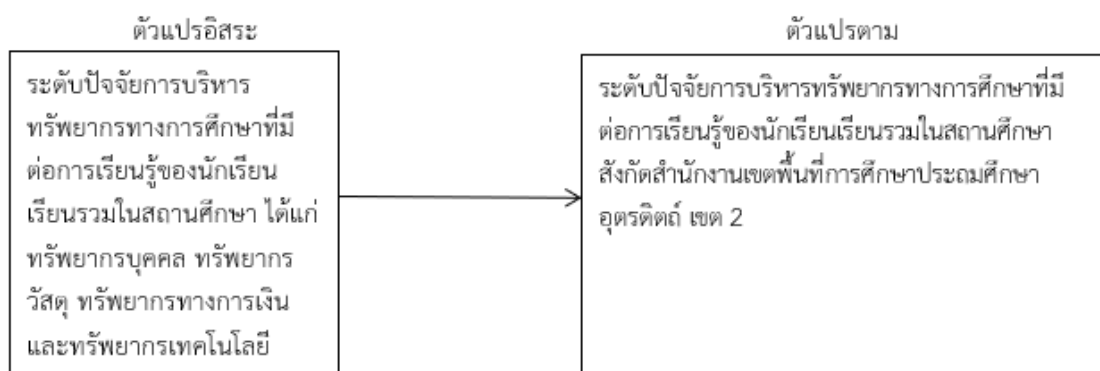
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมในเขตอำเภอน้ำปาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 211 คน จาก 14 โรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 13 คน ซึ่งได้จากการศึกษาจากประชากรทั้งหมด และครูรวมถึงบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 131 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในเขตอำเภอน้ำปาด รวมจำนวน 14 โรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดการบริหารจัดการศึกษา (4M's) ร่วมกับกรอบ SEAT Framework (Students, Environment, Activities, Tools) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรนำเข้าและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังภาพประกอบที่ 1:

ภาพที่ 1 การแสดงกรอบแนวคิด

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง องค์ประกอบหรือทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนากระบวนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรวัสดุ ทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรเทคโนโลยี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนรวม เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ และเจ้าหน้าที่สนับสนุน ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวม ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ทรัพยากรวัสดุ หมายถึง อาคารเรียน พื้นที่เรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน และสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนรวม ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ทรัพยากรทางการเงิน หมายถึง งบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ทรัพยากรเทคโนโลยี หมายถึง ระบบคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการข้อมูลสำหรับนักเรียนเรียนรวม ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวม หมายถึง ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามากน้อยเพียงใด

แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนเรียนรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรวัสดุ 3) ทรัพยากรทางการเงิน และ 4) ทรัพยากรเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมในสถานศึกษา

โรงเรียนเรียนรวมของเขตอำเภอป่าตองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 หมายถึง สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 14 โรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนปากงิ้ววิทยา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 โรงเรียนบ้านเด่นเหล็ก โรงเรียนบ้านปางเกลือ โรงเรียนชุมชนบ้านนากล่า โรงเรียนบ้านห้วยคอม โรงเรียนบ้านห้วยเตือ โรงเรียนบ้านหนองแห้ว โรงเรียนบ้านปากปาด โรงเรียนชุมชนไกรลาสวิทยาคม โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ โรงเรียนบ้านห้วยมุ่น โรงเรียนบ้านห้วยโป่ง และโรงเรียนบ้านโป่งพาน

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาหมายถึงกระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการวางแผน จัดสรร และควบคุมทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของการเรียนรวม ทรัพยากรแต่ละด้านมีความสำคัญดังนี้:

1. ด้านทรัพยากรบุคคล: เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ครอบคลุมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะคติที่ยอมรับความแตกต่างของครู และสมรรถนะในการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล
2. ด้านทรัพยากรวัสดุ: เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงอาคารสถานที่และสื่อการสอนที่ออกแบบบนพื้นฐานของการเข้าถึง (Accessibility) สำหรับทุกคน
3. ด้านทรัพยากรทางการเงิน: เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อเฉพาะทาง การบริหารงบประมาณที่มีความยืดหยุ่นและโปร่งใสจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้
4. ด้านทรัพยากรเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology) มาใช้จะช่วยเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และลดข้อจำกัดเฉพาะด้านของผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ กรอบ SEAT Framework (Students, Environment, Activities, Tools) ของ สพฐ. ยังถูกนำมาเป็นแนวทางในการสำรวจความต้องการจำเป็นและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยสรุปขั้นตอนการดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมในเขตอำเภอหน้าป่าด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 14 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 211 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน และครูรวมถึงบุคลากรทางการศึกษา 198 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนดังนี้ 1) ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาจากประชากรทั้งหมด (Census) และ 2) ในส่วนของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรบุคคล 2) ด้านทรัพยากรวัสดุ 3) ด้านทรัพยากรทางการเงิน และ 4) ด้านทรัพยากรเทคโนโลยี ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา เป็นคำถามปลายเปิด

ทั้งนี้ เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และจากการทดลองใช้ (Try-out) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .93

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะปลายเปิด ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารจัดการต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณแยกตามมิติการบริหารจัดการได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.70) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทรัพยากรบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือด้านทรัพยากรวัสดุ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.69) และด้านทรัพยากรเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านทรัพยากรทางการเงินมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.77)

2. ผลการวิเคราะห์รายด้าน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้ 2.1 ด้านทรัพยากรบุคคล: รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการทำงานเป็นทีมระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.60) ตามด้วยการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.55) ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายเรียนรวมที่เข้มแข็ง 2.2 ด้านทรัพยากรทางการเงิน: แม้รายการด้านความโปร่งใสจะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.81) ทว่าความเพียงพอของงบประมาณและงบสำหรับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.15-3.16$) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงงบประมาณที่ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างทั่วถึง ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ จากการสำรวจเชิงลึกพบประเด็นสำคัญดังนี้:

- ด้านบุคคล: ครูมีภาระงานธุรการมากเกินไป ขาดครูจบตรงสาขาการศึกษาพิเศษ และไม่มีระบบส่งต่อข้อมูลนักเรียนที่ต่อเนื่องเมื่อมีการย้ายบุคลากร
- ด้านวัสดุ: ห้องเรียนคับแคบ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิการ เช่น ทางลาดและห้องน้ำเฉพาะยังไม่ครอบคลุม
- ด้านการเงิน: งบประมาณจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีราคาสูง โรงเรียนในพื้นที่ยากจนระดมทรัพยากรได้ยาก
- ด้านเทคโนโลยี: สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรในพื้นที่ชนบท และขาดแอปพลิเคชันช่วยเหลือสำหรับเด็กบกพร่องบางประเภท

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาข้างต้น มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และอภิปรายผลเชิงวิชาการ ดังนี้

1. พลังขับเคลื่อนจากทรัพยากรบุคคล: ปัจจัยเชิงบวกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การที่ด้านทรัพยากรบุคคลได้รับการประเมินในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรู้รวม กอปรกับทัศนคติของครูผู้สอนที่มีความยืดหยุ่น ยอมรับความแตกต่าง และมีความมุ่งมั่นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชาญ จารุกาญจน์ (2564) ที่ระบุว่า "คน" คือตัวแปรที่สำคัญที่สุดในระบบการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรเป็นหัวใจหลักในการลดช่องว่างทางการเรียนรู้ นอกจากนี้ กระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองยังเป็นกลไกสนับสนุนที่ทำให้บุคลากรมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ แม้จะมีข้อท้าทายด้านภาระงานที่สูงก็ตาม

2. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการเงิน: จุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนา ในทางตรงกันข้ามด้านทรัพยากรทางการเงินกลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 3.30$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ระบบการจัดสรรงบประมาณในปัจจุบันยังคงอิงกับฐานจำนวนนักเรียนเป็นหลัก ทำให้งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจริงไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อเฉพาะทางหรืออุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีราคาสูง อีกประการหนึ่งคือ บริบทของโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ซึ่งมีข้อจำกัดในการระดมทรัพยากรจากชุมชนและภาคีเครือข่าย ส่งผลให้ต้องพึ่งพางบประมาณภาครัฐเพียงทางเดียว สภาการณดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุฑารัตน์ เรณูมาน (2565) ที่พบว่าปัญหาความขาดแคลนงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาคุณภาพการเรียนรวม สะท้อนให้เห็นว่าลำพังเพียงความพร้อมของบุคลากรยังไม่เพียงพอ หากขาดกลไกทางการเงินที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างเป็นรูปธรรม

3. ช่องว่างระหว่างเทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีเฉพาะทาง แม้ภาพรวมด้านเทคโนโลยีจะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อวิเคราะห์รายการพบว่า อุปกรณ์ช่วยสำหรับผู้มีความบกพร่องและโปรแกรมเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษกลับได้รับคะแนนปานกลาง สิ่งนี้บ่งชี้ว่าโรงเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ทั่วไป (คอมพิวเตอร์) แต่ยังคงขาดแคลน "เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก" (Assistive Technology) ที่จำเพาะเจาะจง ซึ่งสอดคล้องกับกรอบ SEAT Framework และข้อเสนอของ UNESCO (2017) ที่เน้นว่าเทคโนโลยีต้องออกแบบบนฐานของการเข้าถึงจริง (Access) ไม่ใช่เพียงเชิงปริมาณเท่านั้น

4. ความท้าทายด้านวัสดุและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แม้โรงเรียนจะมีการจัดที่นั่งและแสงเสียงที่เหมาะสมในระดับดี แต่รายการที่เกี่ยวกับทางลาดและห้องน้ำสำหรับเด็กพิการยังมีคะแนนค่อนข้างต่ำ วิเคราะห์ได้ว่าทรัพยากรวัสดุที่มีอยู่นั้นออกแบบมาสำหรับนักเรียนทั่วไปเป็นหลัก แต่ยังไม่ได้ปรับปรุงตามหลักการออกแบบสากล (Universal Design) เพื่อรองรับเด็กกลุ่มเปราะบางได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ บทสรุป: การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้รวมในเขตอำเภอหน้าป่าดมีจุดแข็งที่บุคลากรมีความมุ่งมั่นและเจตคติที่ดี ทว่ากลับเผชิญอุปสรรคสำคัญด้านงบประมาณที่จำกัดและความไม่เสถียรของระบบเทคโนโลยีในพื้นที่ชนบท ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมในบริบทนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษรายบุคคล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหาร

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรปรับเปลี่ยนเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้เป็นแบบฐานความต้องการ (Needs-based Budgeting) โดยอิงตามแผน IEP แทนฐานรายหัวนักเรียนปกติเพียงอย่างเดียว
2. ควรกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่บูรณาการทรัพยากรทั้ง 4 ด้านเข้าด้วยกัน และส่งเสริมความร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อระดมทรัพยากรจากภายนอกมาสนับสนุนงานด้านการเรียนรู้รวม
3. ควรมีการพัฒนาระบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้รวมอย่างต่อเนื่อง และยกย่องสถานศึกษาที่มีนวัตกรรมจัดการทรัพยากรที่เป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับสถานศึกษาและครู

1. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลนักเรียน (Digital IEP Cloud) เพื่อลดภาระงานเอกสารของครู และช่วยให้การส่งต่อข้อมูลมีความต่อเนื่องเมื่อมีการเลื่อนชั้นหรือย้ายครู
2. ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องน้ำ ทางลาด และราวจับ ตามหลักการ Universal Design เพื่อความปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายของเด็กพิการ
3. บริหารจัดการภาระงานครูใหม่ โดยลดงานธุรการที่ไม่จำเป็นเพื่อให้ครูมีเวลาเตรียมสื่อและดูแลนักเรียนเรียนรู้รวมอย่างใกล้ชิด
4. จัดกิจกรรม PLC อย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนเฉพาะทางระหว่างครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- จิตตรา จันขอกแก่น. (2565). แนวทางการพัฒนามาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จุฑารัตน์ เรณูมาน. (2565). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทัศนะ คามะเขต. (2563). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดราชบุรณบำรุง (งามศิริวิทยาการ). วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นภาพักตร์ วงศ์มณีนิล. (2567). การประยุกต์หลักอริยสัจ 4 กับกรอบ SEAT ในการจัดการศึกษาเรียนรวม. กรุงเทพฯ: (หน่วยงาน/สถาบันตามเอกสารจริง).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจ ชนะทอง และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชามญฺญ์ แซ่จั่น. (2567). องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.
- วิชาญ จารุกาญจน์. (2564). การจัดการศึกษาเรียนรวมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: (ชื่อสำนักพิมพ์/หน่วยงานตามเอกสารจริง).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาตามกรอบ SEAT Framework. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). การศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อความเป็นธรรมในสังคม (Inclusive Education). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุภัสสรา จตุโชคอุดม และคณะ. (2565). แนวโน้มการจัดการศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยและปัจจัยสู่ความสำเร็จ. วารสารการวิจัยและพัฒนาศึกษา.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Enhancing educational outcomes through effective resource management. (2023). *Journal of Educational Management*, 15(2).

Human resource management in education: A systematic review. (2022). **Asian Journal of Education and Social Studies**, 25(3).

Implementation of inclusive education in schools under local government. (2019). **Mediterranean Journal of Social Sciences**, 10(4).

Inclusive education in public elementary schools: Teacher insights on access and support. (2025). **International Journal of Research and Innovation in Social Science**, 9(12).

Inclusive education in Thailand: Legal framework, implementation, and challenges. (2020). **International Journal of Special Education**, 35(1).

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.

Samarthanam Trust for the Disabled. (2020). **Inclusive education teacher training module**. Bengaluru, India: Samarthanam Trust for the Disabled.

UNESCO. (2017). **A guide for ensuring inclusion and equity in education**. Paris, France: UNESCO.

World Bank. (2020). **Inclusive education: Ensuring inclusion and equity in education (World Bank Education Global Practice Paper)**. Washington, DC: World Bank.